
Pwyllgor Craffu Cymunedau 11 Hydref 2018

YN BRESENNOL:

Y CYNGHORWYR: Stephen Churchman, Elwyn Edwards, Peter Garlick, Simon Glyn (Cadeirydd), Annwen Hughes, Elwyn Jones, Kevin Morris Jones, Edgar Wyn Owen, Mike Stevens, Catrin Wager, Owain Williams a Gruffydd Williams.

SWYDDOGION: Gareth James (Rheolwr Aelodau - Cefnogi a Chraffu) a Lowri Haf Evans (Swyddog Cefnogi Aelodau)

HEFYD YN BRESENNOL:

Mewn perthynas ag eitem 5 ar y rhaglen – Dafydd Meurig (Aelod Cabinet Amgylchedd), Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Amgylchedd), Gareth Jones (Uwch Reolwr Cynllunio ac Amgylchedd) a Manon Williams (Rheolwr Gwarchod Y Cyhoedd (Masnach))

Mewn perthynas ag eitem 6 ar y rhaglen – Dafydd Meurig (Aelod Cabinet Amgylchedd), Dafydd Wyn Williams (Pennaeth Amgylchedd), Gareth Jones (Uwch Reolwr Cynllunio ac Amgylchedd) ac Alun Evans (Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd (Lles))

Mewn perthynas ag eitem 7 ar y rhaglen - Emlyn Jones (Uwch Reolwr Ymgynghoriaeth Gwynedd) ac Owain Griffiths (Swyddog Grŵp Amgylchedd - YGC)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan y Cyngorwyr Glyn Daniels, Aled W Jones, Berwyn Parry Jones, Keith Jones, Linda Morgan, Gethin Glyn Williams a Gareth Griffith (Aelod Cabinet YGC)

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Dim i'w nodi

3. MATERION BRYD

Dim i'w nodi

4. COFNODION

Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod diwethaf a gynhaliwyd ar 14.6.2018 fel cofnod cywir o'r cyfarfod.

5. Y GWASANAETH SYDD YN CAEL EI DDARPARU GAN YR UNED SAFONAU MASNACH (GWARCHOD Y CYHOEDD)

Cyflwynwyd adroddiad gan Pennaeth Adran yr Amgylchedd yn amlinellu gweithgareddau a chyfrifoldebau'r Uned Safonau Masnach sydd yn rhan o'r Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd. Rhoddwyd disgrifiad cryno o natur gwaith yr Uned. Amlinellwyd y newidiadau y mae'r Uned wedi eu goroesi dros y blynyddoedd diwethaf ynghyd a'r heriau sydd yn ei hwynebu.

Nododd yr Uwch Reolwr nad oedd meysydd gwaith yr Uned wedi eu trafod mewn

Pwyllgorau ers yn debyg cyfnod traed a genau ac felly'r adroddiad yn gyfle da i godi ymwybyddiaeth o feysydd gwaith a dyletswyddau statudol yr Uned sydd yn cefnogi busnes ac amaeth y Sir. Amlygodd bod llawer o'r meysydd yn rhai arbenigol gydag amrywiaeth eang yn y meysydd hynny. Gwnaed cais i'r Pwyllgor ystyried beth oedd blaenoriaethau Cyngor Gwynedd - Safonau Masnach (pur) ynteu lechyd a Lles Anifeiliaid. Ategodd mai crafu'r wyneb yn unig y mae'r Gwasanaeth yn ei wneud ar hyn o bryd drwy geisio balans rhwng gwaith adweithiol a gwaith rhagweithiol. Hyd yma, nid oedd cwynion wedi dod i law ac felly'r gwaith yn mynd rhagddo, ond eto yn amlygu risg anochel petai rywbeth yn mynd o'i le

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- Bod toriadau mewn nifer staff wedi bod yn ormodol
- Bod angen mwy o wybodaeth ar berfformiad yr Uned hynny yw, a yw'r gwasanaeth yn cyfarch y gofynion statudol
- Cydnabod bod y swyddogion yn gwneud eu gorau a bod yr adnoddau yn rhy isel
- Bod yr adroddiad yn amlygu gwerthoedd elfennol mewn gwarchod lles pobl ac anifeiliaid
- Bod angen cydweithio gyda phartneriaid
- Bod angen ystyried effaith Brexit ar fyd amaeth

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn ag effaith y toriadau a sut byddai'r Uned yn osgoi methiannau, amlygodd yr Aelod Cabinet bod yr Uned yn ymdopi ond wedi gorfod addasu eu ffordd o weithio. Mynegodd bod y sefyllfa gyfredol yn ddigonol ond nad oedd eisiau gweld cwtogiad pellach yn y maes. Gyda'r angen am staff arbenigol ar draws y maes i osgoi risgiau i'r Cyngor, rhaid i'r gwaith gael ei wneud yn gywir ac er yn ymdopi, mae'r gwasanaeth yn colli gwydnwch.

Mewn ymateb i sylw ynglŷn â nifer y ceisiadau am wasanaeth (1766), nodwyd nad oedd pob cais yn cael ei ddatrys a bod rhaid i'r Uned flaenoriaethu.

Mynegodd Rheolwr Gwarchod Y Cyhoedd (Masnach) bod dylanwadau cenedlaethol hefyd yn heriol ac anodd yw cadw balans. Nododd bod yr Uned yn cydweithio gyda'r Heddlu, RSPCA, DEFRA, Milfeddygon ac eraill, drwy ganolbwyntio ar roi cyngor cyn troseddau a sicrhau nad yw safonau cyffredinol yn disgyn. Ategodd nad oedd gan yr Uned bwerau gorfodaeth ac mai'r unig ffioedd oedd yn cael eu gosod oedd pwyso a mesur.

Cynigiwyd ac eiliwyd i dderbyn yr adroddiad

PENDERFYNWYD:

- **cydnabod y gwaith ardderchog roedd yr Uned yn ei wneud**
- **gwneud cais am adroddiad manylach fyddai yn cynnwys data perfformiad yr Uned (i'w gynnwys ar raglen waith y Pwyllgor 2018/19)**

6. ARCHWILIAD YR ASIANTAETH SAFONAU BWYD AR WASANAETHAU GORFODI CYFRAITH BWYD CYNGOR GWYNEDD 22 i 26 CHWEFROR 2016

Cyflwynwyd adroddiad gan yr Aelod Cabinet yn adrodd ar y cynnydd a wnaed i gyfarch 34 argymhelliad a gyhoeddwyd gan yr Asiantaeth Safonau Bwyd (ASB) yn dilyn ymchwiliad o ddarpariaeth gorfodaeth cyfraith bwyd y Cyngor. Adroddwyd ar y cynnydd a wnaed i gwrdd â'r argymhellion yn unol â'r cynllun ym mhwyllgor Craffu Cymunedau 10.10.17. Yn Chwefror 2018 bu i swyddogion yr ASB ail ymweld â'r Gwasanaeth i asesu cynnydd pellach ar y cynllun gwella. Adroddwyd bod 20 o'r argymhellion yn parhau i fod ag angen gweithrediad pellach.

Adroddwyd bod y Gwasanaeth wedi cymryd camau sylweddol i gwrdd â'r 34 argymhelliad oedd yn deillio o archwiliad llawn yr ASB o ddarpariaeth gorfodaeth cyfraith bwyd y Cyngor ym mis Chwefror 2016. Wedi eu hail ymweliad yn Chwefror 2018, cafwyd cadarnhad bod y Gwasanaeth wedi cwrdd â chyfran o'r argymhellion, ei bod wedi gwneud cynnydd da ar rai argymhellion ond bod cynnydd cyfyngedig neu ddim cynnydd wedi bod i gwrdd â 4 argymhelliad.

Cydnabuwyd nad oedd, yn unol â rhai o'r argymhellion, adnodd digonol i gwrdd â gofynion gorfodaeth cyfraith bwyd fel y mynnir gan Lywodraeth Cymru. Mewn adroddiad i'r Cabinet (Gorffennaf 2018) amlinellwyd pwysigrwydd y gwasanaeth o ran y gofynion statudol, natur y gwaith a'r risgiau posib i drigolion Gwynedd a'r Cyngor o beidio cydymffurfio gyda'r gofynion. O ganlyniad cytunodd y Cabinet i'r Adran Amgylchedd ddefnyddio incwm (blynyddol) o £70,000 o'r Gwasanaeth Trafnidiaeth a Chefn Gwlad, oedd yn flaenorol wedi ei adnabod fel cyfraniad at gynllun arbedion y Cyngor, ar gyfer cyflogi swyddog/ion o'r newydd ar delerau parhaol yng Ngwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd. Wedi penodi ac yn dilyn cyfnod o gyfanheddu / hyfforddi disgwylir y bydd hyn yn caniatáu, ymhen amser, i'r Gwasanaeth gwrdd â'u goblygiadau gorfodaeth cyfraith bwyd yn unol â'r Cytundeb Fframwaith Diogelwch Bwyd Cenedlaethol.

Yn y cyfamser, nodwyd y byddai'r Gwasanaeth yn parhau i gwblhau'r gwelliannau a nodwyd yn y cynllun gwella i gwrdd yn llawn a'r 34 argymhelliad gwreiddiol. Ategwyd oherwydd ôl groniad hanesyddol archwiliadau diogelwch bwyd bydd angen amser i'w cwblhau. Dengys bod 290 o archwiliadau a ddylid fod wedi eu cwblhau erbyn diwedd Mawrth eleni dal yn ofynnol. Os bydd y broses benodi yn llwyddiannus disgwylid y bydd y gwaith wedi ei gwblhau erbyn 2021 fan bellaf.

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- Da gweld cynnydd, ond pryder bod 2 flynedd a hanner wedi pasio a bod 20 argymhelliad angen gweithrediad pellach. Angen gweld cynnydd pellach
- Bod diffyg y Cyngor i gyrraedd y gofynion statudol yn risg sylweddol
- Nad yw diffyg adnoddau yn ddigon o esgus
- Rhaid parhau i gyrraedd targedau
- Bod effaith y toriadau yn weledol erbyn hyn – hyn yn dystiolaeth bod toriadau gormodol wedi bod yn gamgymeriad
- Pam nad oedd cais am gefnogaeth ariannol wedi ei wneud i'r ASB o fewn y ddwy flynedd a hanner i gyfarch y diffyg adnodd?
- Derbyn bod cynnydd yn llwyth gwaith a bod swyddogion yn gorfod rhoi mwy o ymdrech
- Bod gofynion statudol angen eu blaenoriaethu

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r gallu i godi ffi ar gyfer ymweliadau nododd Rheolwr Gwarchod y Cyhoedd (Lles) bod codi ffioedd wedi cael sylw cenedlaethol yn ddiweddar, ond hyd yma nid oes awydd 'gwleidyddol' i godi ffioedd. Ategwyd bod ffi o £150 yn cael ei godi am ail ymweliad.

Ategodd yr Aelod Cabinet bod gwaith papur yr ymweliadau yn cael ei orfodi gan yr ASB a bod hwn yn llafurus. Nodwyd bod bwriad ymchwilio i mewn i systemau defnyddio technoleg gwybodaeth, ond anodd yw sefydlu trefniadau llai biwrocraidd - hyn yn rhwystredigaeth. Dadleuwyd bod rhai o'r argymhellion yn ddilys ond eraill yn rhan o weithdrefnau diangen.

Cynigiwyd ac eiliwyd i'r Pwyllgor wneud cais i'r Cabinet i gyfeirio'r mater i Lywodraeth Cymru gan nad yw'r Gwasanaeth yn gallu cwrdd â'r argymhellion statudol yn y maes yma a gofyn am fwy o arian.

PENDERFYNWYD:

Derbyn cynnwys adroddiad Aelod Cabinet yr Amgylchedd, gan dderbyn nad yw'r Cyngor yn gallu cyflawni ei gyfrifoldebau statudol ym maes Safonau Bwyd.

Roedd Aelodau'r Pwyllgor Craffu yn dymuno tynnu sylw Aelodau'r Cabinet at eu cyfrifoldeb yn y maes yma, ac yn argymhell eu bod yn cysylltu'n syth gyda Llywodraeth Cymru i ofyn am adnoddau ychwanegol i gyflawni'r gofyniad statudol.

7. GWEITHREDU SYSTEMAU DRAENIO CYNALIADWY AR DDATBLYGIAD NEWYDD

Cyflwynwyd adroddiad gan Ymgynghoriaeth Gwynedd yn amlygu goblygiadau i'r Cyngor a datblygwyr drwy weithredu Atodlen 3 o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010. Yn unol â'r Ddeddf rhaid i ddatblygiadau newydd gynnwys nodweddion Systemau Draenio Cynaliadwy (SDC) sy'n bodloni safonau cenedlaethol. Nodwyd bod hi'n ofynnol i bob Awdurdod Lleol sefydlu corff fydd yn derbyn, cymeradwyo, mabwysiadu a gorfodi nodweddion SDC, yn unol â'r Rheoliadau newydd - sef y Corff Cymeradwyo Systemau Draenio Cynaliadwy (CCS).

Yn ystod y drafodaeth ddilynol, amlygwyd y pwyntiau canlynol gan Aelodau unigol:

- Bod pwysau a chostau cynyddol ar ddatblygwyr
- Bod y costau yn ychwanegu at bris gwerthiant tai ac felly dim modd gwneud tai yn fforddiadwy
- Bod hwn yn ofyn statudol pellach ar yr Awdurdod heb gyllid ychwanegol
- Bod angen sicrhau trefniadau da a thryloyw ynghyd a chreu perthynas dda gyda datblygwyr

Mewn ymateb i gwestiwn a fydd y gwasanaeth yn hunangynhaliol amlygodd y swyddogion ei bod yn hyderus y gall weithio. Gyda bwriad o weithio ar y cyd gyda Môn ategwyd er bod y ffioedd yn annelwig ar hyn o bryd byddai angen nifer o geisiadau i sicrhau llwyddiant. Amlygwyd bod proses ymgynghori wedi cymryd lle a bod costau i ddatblygwyr llai wedi ei adnabod. Ychwanegwyd bod angen sicrhau bod y datblygwr yn gyfrifol am gostau cynnal a chadw gan nad oes arian ychwanegol ar gael. Adroddwyd bod arian sefydlu'r corff yn doriad o £29k oedd heb ei gyflwyno (fydd ar gael am dair blynedd). Dadleuwyd bod hyn yn ddigonol ar gyfer sefydlu trefn i finiogi ac uchafu potensial i wneud i'r drefn weithio. Bydd rhaid i'r arian fod yn ddigonol i ddiwallu anghenion. Adroddwyd bod gan y Gwasanaeth arbenigedd o fewn y maes ac felly'n debygol o ymdopi gyda'r gwaith ychwanegol ynghyd ag arwain ar draws y Gogledd. Byddai hyn yn gosod Gwynedd mewn sefyllfa gref.

Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r effaith ar amserlen ceisiadau cynllunio, nodwyd bod y broses yn adlewyrchu trefn cynllunio. Ategwyd bod y ddwy drefn yn dod o dan ddwy ddeddf wahanol ac er nad ydynt yn ddibynnol ar ei gilydd, bydd angen y ddau drefniant yn ei lle cyn dechrau adeiladu. Y bwriad yw dechrau Ionawr 2019.

Cynigiwyd ac eiliwyd i dderbyn y wybodaeth a gwnaed cais am adroddiad cynnydd ymhen 18 mis

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

Roedd y Pwyllgor yn cydnabod bod diffyg arian ar gyfer sefydlu corff i orfodi nodweddion SDC. Gwnaed cais i'r Gwasanaeth ddarparu diweddariad / adroddiad cynnydd ymhen 18 mis

8. YMCHWILIAD CRAFFU CYNLLUNIO A'R IAITH GYMRAEG

Cyflwynwyd diweddariad ar yr ymchwiliad ynghyd ag amserlen ddiwygiedig oedd yn ymestyn y camau hyd at Mai 2019.

Cynigiwyd ac eiliwyd i dderbyn y diweddariad

PENDERFYNWYD DERBYN Y DIWEDDARIAD

Dechreuodd y cyfarfod am 10:30am a daeth i ben am 12:20pm